

Az új bankjegy és a fémváltópénz.

Sürgős a pénzverő-intézet építése.

Budapest, június 3. Az új magyar pénz éltettségével kapcsolatosan most két kérdés megoldása vár a pénzügyi kormányra. Az egyik az államjegyeknek bankjegyekre való átcsere, a másik pedig a fémváltópénz bevezetése. A mindenkori érdeklődő kérdésekről illetékes helyen a következőket mondják:

— A jegybankszabályozás értelmében a forgalomban levő államjegyeket a jegybank saját jegyeinek ismerte el. Természetesen ha új valutára térünk át, felmerül az államjegyeknek az új valutában bankjegyekre való kicserélése, továbbá az úgynevezett „Hartgeldnek”, a fémváltópénz bevezetése. A pénzverés állami regálé, ezt az államnak kell elintéznie, viszont a mai pénznek bankjegyekre való kicserélése a jegybank feladata. A jegybank a pénzügyminiszter, mint ismeretes, a részvények megvásárlása révén megszerezte. Így tehát mindenekelőtt az új bankjegyek kiállításának, beosztásának a mikéntjét kell tisztázni.

— Bud János pénzügyminiszter az expozéjában említett telt egy bizottságról, amelynek az a feladata, hogy aide memóriumot készítsen arra vonatkozóan, melyik pénzgység lenne a legcélszerűbb. A TEBE már foglalkozott ezzel a kérdéssel, memorandum a pénzügyminisztériumban van, de az abban foglaltakat véleményről a minisztériumban még nem volt tanácskozás. Semmi olyan intézkedést eddig nem tett a miniszter, amelyből a pénzgység megválasztásánál valamely irányba való elhatározásra lehetne következtetni.

— Rendkívül fontos az új bankjegyek elkészítésével egyidőben az új váltópénznek a forgalombahozatala is. Sürgős tanácskozás folyik arra vonatkozóan, hogy ezt milyen anyagból, milyen névértékkel készítsék. A tanácskozáson részt vesz Schöber Béla, a Nemzeti Bank vezérigazgatója, Faragó főfelügyelő, Sheepmann, a népszövetségi főbiztosnak a Nemzeti Bankhoz delegált munkatársa, Popovics Sándor, a Nemzeti Bank elnöke, továbbá a pénzügyminisztériumnak a valutaosztálybeli referensei — ezt az osztályt Kállay Zoltán miniszteri tanácsos vezeti — és a bányászati ügyosztály referensei Böhm Vilmos miniszteri tanácsos, osztályfőnök vezetésével. Annyi bizonyos, hogy a bronz vagy nikkel ötvözet

mellett a mai vélemény szerint lesz ezüst váltópénz is.

— Ami a pénz verését illeti, minden intézkedés megtörtént abban az irányban, hogy a pénzverő mentől hamarabb megkezdhesse működését a József főherceg lakatnyában. Tudomásunk van arról, hogy a pénzverő építése még mindig nem indult meg. A pénzügyminiszter és a honvédelmi miniszter, akik között a megállapodás történt, továbbá az illetékes ténylezők azon vannak, hogy a lakatnyáépület átadása mentől sürgősebben megtörténjen, mert azt nem is kell vitatni, milyen bajt jelentene az országra, ha a pénzverő üzemének a felépítése még tovább késlekedik. Ebben az esetben ugyanis nem tudná a pénzverő elkészíteni azt a megfelelő mennyiségű pénzt, amely a kispénz-forgalom ellátásához szükséges. Viszont az új bankjegyek elkészítésének és akkor itt állna az ország váltópénz nélkül, mert lehetetlen forgalomban tartani váltópénz-képpénzt a mai rendszerű, kisebb címletű államjegyeket akkor, amikor már a valuta-reform révén kikerülnek az új bankjegyek.

— A pénzverő és a jegybank között egyébként is igen szoros az összeköttetés, mert a pénzügyminiszternek megállapodást kell kötnie a jegybankkal a váltópénz forgalombahozatalára nézve és a jegybankkal egyetértésben kell meghatározni, mennyi váltópénz kell a forgalomban, mekkora legyen annak az „apointje”, vagyis a váltópénz legmagasabb névértékű egysége. Így tehát az elkészítés és a forgalombahozatal dolgában fontos technikai megállapodásoknak kell létesíteni, de ezt az egész koncepciót halomra döntheti, összekuszálhatja a pénzverő megalkotásával való késedelmeskedés. Itt most már minden nap súlyos veszteséget jelent az építésre és napról napra problematikusabbá válik, miből lesz, honnan lesz új pénz az országban, amikor meg meg sem kezdtek az építést.

— Ugy látszik, most már csak az a két felfogás harcol egymással, hogy valamely alkalmas kerek szám legyen a meghatározója az új valuta értékének, vagy pedig egy konstruált aránytartalom. Ha például az angol shillinget vennénk alapul, akkor ennek az aránytartalomhoz igazodnék a magyar pénz, de természetesen így nem lehetne tekintettel lenni arra, hogy egy törtszámmal kell a követeléseket és tartozásokat átszámítani.

Dr. Reiniger Herman halála.

Hat heti szenvedés után péntek délután meghalt a városi kórházban dr. Reiniger Herman kerületi tisztiorvos, a tavaly elhunyt kiváló kriminalistának, Reiniger Jakabnak, egyetlen fia. Elmulása valósággal áldás volt ránézve, hat hét óta eleven halottnak számított a jóformán csak mesterségesen tartották benne a lelket.

Emlékeztet, hogy akkor éppen a mentőknek tartott előadást az alkoholizmusról. A rendkívül élénk ember élénk gesztusokkal kísérte magyarázatát, milyen állapotba kerül a borivó, hogyan árt az egész szervezetének, amikor a hallgatói megjegyzék:

— De pompásan mutatja is, hogy milyen a szesz ember!

Reiniger Hermannak ugyanis hirtelen oldalról hanyatlott a feje, utána ő is megdőlt. Azt hitték, hogy szemlélő módon mutatja a részeg, de mekkora volt a megdöbbenés, mikor ültében elcsúszott.

Odarahantak hozzá, mit lehetne első segélyként nyújtani, azonnal telefonáltak a kórházba, honnan már öt perc múlva megérkezett dr. Buczkó Károly orvos, majd dr. Kovács Kálmán főorvos megállapították, hogy Reinigert baloldali hűdés érte. A rögtön érvágás — úgy tetszett — segített rajta, jobban lett, még sznap beszélni is tudott. De mindez csak látás volt. Talán egy hét múlva be kellett szállítani a kórházba, hogy állandó orvosi ellenőrzés és kezelés alatt álljon. Lelkes ápolónője azért csak a felesége volt, aki hat hét óta nem mozdult el a betegágya mellől.

Olyan nagyfokú érzelmesedésben szenvedett, ami felült sokkal idősebb emberről is, már pedig Reiniger Herman csak 50 éves volt. Ez az állapot örökre súlyosabbra a szervezetét, amely

pedig kiáltozta a legkomplikáltabb operációt. A háború folyamán ugyanis, amelyben kezdetől fogva résztvevő, emberszerető és embervető munkakodása közben olyan sebesülést kapott, hogy csak csoda folytán maradt éleiben. Akkor el is érte a halála híre, de aránylag gyorsan kiheverte a baját és lett megint a régi: a szereltemelőtő urfiu, a lovit egyeniségű, bájos közeletességű Herman, aki tele van anekdotával, sohasem rosszkedvű, az élet minden kelemettségét fölügyes filozófiával tünti; aki már maga is mosolyog rajta, hogy a lakáskonjunkturát világban csak éppen neki, a városi tisztiorvosának nem jutnak hivatalból lakást.

A Mars-téren volt kénytelen meghuzódni primitív körülmények között, feleségével és két kis gyermekével, alig lehetett abban megmozdulni, úgy hogy a rendelőjét hatósági engedéllyel a gőzfürdőben rendezte be. Ide jártak a betegek, akik vakon bíztak az ő tudásában és szuggesztív erejében egyaránt s innen kereste fel a szegényeit, akiket a Herman doktor mindenkinél jobban szeretett.

Éppen ezért nem tudott vagyont sem gyűjteni, — örök tulajdonságaként a jóknak. Miat annyi más pályatársának az élete nagy renegegében, ahol a középosztály járja a kálváriát, — nem eszköz volt neki az orvosi tudása, hanem cél s arra használta fel, hogy enyhítsen, csillapítson, hiszen több a szenvedés, a rejtett nyomor, mint a jólét, meg a fény, ami csak fellobbanó hű csillagával látszik erősebbnek, elterjedtebbnek.

A cigányos arcú, bohém lelki (nehát jólelkű) Herman doktor nagyon fog hiányozni mindenfelé, akik ismerték és szerették s immár megbékélt Boross jó-

zseffel is, amiért „ugy ment el külföldi tanulmányra, hogy nem bucsuzott el tőle.”

Uoljára a halála előtti vasárnapon látogatta meg, vigasztalta, hogy nem sokára együtt mulatnak, aztán — előérzet, vagy mi? — széleskörű utasításokat adott, hogyan viseljék gondját jóbarátjának és orvostársának.

Természetesen, hogy nem merték Reinigerrel közölni a tragédiát, inkább azt mesélték, hogy elutazott. Volt is emiatt a k'nyezetének hallani valója, hiszen Boross naponta többször bement hozzá,

Szegedi kereskedők a forgalmi adó reformjáért

A fővárosi érdekvérviselekkel karöltve a Szegedi Kereskedők Szövetsége is mozgalmat indított az általános forgalmi adó hosszú idő óta követelt reformja, az Ausztriában is bevált fázisos rendszer életbeléptetése iránt. Ez a rendszer, mely az egy helyen való adólerovás elvén épül fel, egyedül alkalmas arra, hogy a kereskedő- és iparostársadalmat a már elviselhetetlenné váló zaklatásoktól mentesítse úgy, hogy képes legyen a kincstár számára a megkívánt adóbevétel a legkevesebb behajtási költséggel biztosítani.

A városi zenepalotát is fölépítik a külföldi kölcsönből.

A polgármester új terve a külföldi kölcsön felhasználására.

A pénzügyi bizottság című örtöki ülésén — mint ismeretes — a város külföldi kölcsönével kapcsolatosan egy életrevaló és csak helyeseltető terv merült fel, még pedig az, hogy a város ne csak akkora kölcsönt vegyen föl, amelyből a tanyai vasút építési költségeit fedezheti, hanem akkorát, hogy a tanyai vasuton kívül néhány új bérházat is építhessen belőle. Ez a terv általános tetszésre talált és nagy lelkesedéssel csatlakozott hozzá a polgármester is, így a tanács a pénzügyi bizottság egyhangú javaslata alapján az eredetileg tervezett másfél millió aranykorona helyett négy millió aranykorona külföldi kölcsön felvételét javasolja majd a helyiön összehívó rendkívüli közgyűlésnek.

A polgármester új álláspontja.

A polgármester lelkesedése azért meglepő, mert eddigi — meglehetősen merev álláspontjának teljes megváltoztatását jelenti. A polgármester volt ugyanis az, aki a legridegebben elzárkózott minden jelentékenyebb külföldi kölcsön felvételének gondolatától is, úgy vélte, hogy a város biztosított jövedelme nem bírja el a drága pénz amortizálását. Állandóan a főváros példájára hivatkozott, ahol a háború előtt fölvert külföldi milliós súlyos pénzügyi bonyodalmaknak kellett az okadoi. A polgármester ezenkívül azért sem akart hallani a külföldi kölcsön felvételéről, mert azt hitte, hogy a feltételek még fűlságosan súlyosak. A pénzügyminiszterrel tartott keddi értekezleten meggyőződött arról, hogy a külföldi kölcsöntől való féltel teljesen alaptalan, mert abból csak haszna lehet a városnak és nem jelent kibírhatalan megterhelést sem. Meggyőződött arról, hogy az égetően sürgős szükségleteket csakis megfelelő külföldi kölcsön felhasználásával elégítheti ki a város. Ezért csatlakozott a pénzügyi bizottság álláspontjához és ezért járult hozzá ahhoz is, hogy másfél millió aranykorona helyett négy millió aranykoronát kérjen a város.

A városnak egy fillér adóssága sincs.

— Legjobban szeretnék a fölöllegből egy és két szobás lakásokat építtetni, — mondotta érdeklődésünkre a polgármester —, csak azt nem tudom még, hogy hova. Öres telke van a városnak elég. Ami a kölcsön felvételét illeti, régi aggályaim már teljesen elmúltak. A négy millió aranykoronát könnyedszerrel visszafizethetjük husz év alatt, hiszen a városnak tulajdonképpen ma egy fillér adóssága sincs. A háború előtt csinált

elaneződtok, beszéltek mindenféle tervekről, — most f. lyathatják a tulajdonon.

Orvosi körökben mindjárt kezdettől fogva súlyosnak ismerték fel az állapotát, azért mégsem adták fel a reményt, hátha gyöngye volt is a szála. Azonban a fizikuma nem bírta ki, tegnap újabb szélroham érte, ami ma megismétlődött a gyengéd, emberi melegséggel teli szíve pénteken délután 2 órakor megállt dobogni. Temetése vasárnap délelőtt fél 10 órakor lesz a zsidó temető cinterméből.

A Kereskedők Szövetsége kiküldöttjei után részt vesz az OMKE és a vele egyetűlt fővárosi érdekvérviselek budapesti hétfői nagygyűlésén, ezt megelőzőleg július 5-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Lloyd-Társulat nagytermében nagygyűlést tart. Ezen gyűlésen ismertetni fogja a kormányzat ki nem elégtől forgalmi adó-reformját is.

Erdeklében áll minden kereskedőnek és iparosnak, hogy a gyűlésen részt vegyen és hogy álláspontjával a reform megvalósulását elősegítse.

közel nyolcvanmillió koronás adósságainkat az utolsó fillérig visszafizettük az elmúlt évben. Most tehát felszabadultunk és nyugodtan megkezdhetjük az új, hasznos adósságcsinálást. Egyelőre felveszünk azt a négy millió aranykoronát, amelynek feltételei újabbban tovább enyhültek. A pénzügyminisztérium ma délelőtt telefonon értesített, hogy a kölcsön öt évmulva két százalékos stornóval visszafizethető. Ha tehát öt év múlva lesz hozzá elég pénzünk, nem kell husz évig törlesztünk, hanem a bátraleköt egyösszegben is visszafizelhetjük. A négy millió aranykorona felhasználása után, ha lehet, újabb kölcsön után nézünk. Szeretném a város adósságát legalább tízmillió aranykoronára kiegészíteni. Ennyi ugyanis még elég könnyen elbírnunk és nagyon sok mindent megcsinálhatunk belőle. Háromszáz utcánk köveztelen még! Azért nem akarok elmenni a tízmillió határon, hogy utódaink számára is maradjon kölcsönfelvételi lehetőség.

„Nagyon szeretném felépíteni a zenepalotát.”

Ezután megkezdte a polgármester, hogy — ha sor kerülhet rá — hol és mit épít a kölcsönből a város.

— Egy és két szobás lakásokra van most a legnagyobb szükség — mondotta —, tehát elsősorban ilyeneket kell építenünk. Csak azt nem tudom még, hol építsük. A városnak van sok alkalmas és üres háztelek, ki kell néhányat választani közülük.

— Aztán — folytatta rövid szünet után a polgármester — nagyon szeretném felépíteni a zenepalotát. Ha csak egy mód lesz rá, fel is építjük, még pedig úgy, hogy a földszíntén üzlethelyiségek lesznek, első emeletén a zeneiskola és a hatalmas hangversenyterem, amelynek mennyezete a második, vagy a harmadik emelet mennyezetével lesz egy vonásban, a második és a harmadik emelet pedig lakások lennének. Így jövedelmező is lenne ez a beruházás.

— Nagyon szeretném felépíteni a zenepalotát.

A zenepalota régi tervei.

A polgármester chajtása — úgy véljük — találkozik a város közönségének régi kívánságával. A város már régen, hosszú évtizedek óta adós önmagának a zenepalotával, ahol megfelelő hajléka lehet a szépen fejlődő zenekultúrának. A zenepalota építését még jóval a háború előtt elhatározta a közgyűlés. A terveket Spiegel és Márkus műépítésszek teljesen el is készi-

PRÓFÉTÁBAN KATONAZENE
SZOMBATON esti 6—8 óráig. Felülmúlhatlan konyha. Csapon a Kőbányai Polgári Söröző világhírű Szt. István Idénysőre. Figyelmes kiszolgálás.